

Statelijke dreigingen voor de Nederlandse veiligheid en stabiliteit blijven structureel hoog. Een veranderende wereldorde vergroot de risico's voor de vitale infrastructuur, terwijl statelijke actoren ook op lokaal niveau hun invloed aanwenden. Deze aanhoudende inmenging ondermijnt onze politieke en sociaalmaatschappelijke belangen.

Maatschappelijke weerbaarheid

Een weerbare samenleving vormt de cruciale barrière tegen deze dreigingen. Zelfredzame burgers en een gegarandeerde vervulling van basisbehoeften borgen de maatschappelijke continuïteit. Dit aanpassingsvermogen stelt gemeenschappen in staat zich effectief te beschermen tegen verstoringen door rampen of crises.

Spionage

Statelijke actoren richten zich op grootschalige verwerving van strategische kennis en technologie, met focus op de hightechsector, defensie-industrie en kennisinstellingen. Ook politieke besluitvorming en buitenlandbeleid zijn directe doelwitten. De gehanteerde tactieken omvatten o.a.:

- Grootschalige cyberaanvallen om de digitale infrastructuur binnen te dringen.
- Het benaderen, beïnvloeden en werven van personen met specialistische kennis.
- Overheden gebruiken het bedrijfsleven als instrument voor spionage. Door bedrijven in te zetten als dekmantel of middel kunnen statelijke actoren onopvallend gevoelige informatie en technologie verzamelen.

Sabotage

De dreiging van sabotage door statelijke actoren is de afgelopen twee jaar toegenomen en vormt een van de meest fysieke en potentieel ontwrichtende risico's. De focus ligt op het ontregelen van vitale structuren die essentieel zijn voor het functioneren van de maatschappij, zoals logistieke knooppunten en de energie- en datavoorziening.

Statelijke inmenging

Statelijke inmenging heeft als doel om de machtspositie van de statelijke actor te versterken. Dat kan bereikt worden door de politieke stabiliteit te verzwakken en te polariseren om zo politieke besluitvorming te beïnvloeden en Nederlandse weerbaarheid en eenheid te ondermijnen. Er zijn verschillende voorbeelden van statelijke inmenging te benoemen, waaronder:

- Het op grote schaal verspreiden van desinformatie.
- [Ongewenste Buitenlandse Inmenging \(OBI\)](#). Statelijke actoren proberen diasporagemeenschappen te beïnvloeden door individuen in Nederland of hun familieleden in het thuisland onder druk te zetten. Middels bedreiging en intimidatie dwingen zij medewerking af om hun strategische doelen te verwezenlijken.
- De beïnvloeding van politici, bestuurders en beleidsmakers.

Relevantie voor gemeenten

- Hoogwaardige kennis: Aanwezigheid van bedrijven of instellingen met voor statelijke actoren interessante specialistische kennis in de gemeente.
- Gevoelige informatie: Lokale persoonsgegevens en strategische beleidsonderwerpen als doelwit voor spionage.
- Ongewenste buitenlandse inmenging: Risico op intimidatie en bedreiging van diasporagemeenschappen binnen de gemeente.
- Vitale infrastructuur: Potentiële sabotage van lokale voorzieningen zoals waterkeringen, drinkwater en elektriciteit.

Wat kan je als gemeente doen?

- Ga bewust om met delegatiebezoeken uit risicolanden. Bepaal vooraf welke informatie gevoelig is en tref maatregelen om ongebeide toegang tot het pand te voorkomen. Wees daarnaast alert op digitale risico's: accepteer geen IT-gerelateerde relatiegeschenken en sluit onbekende hardware nooit aan op het eigen netwerk.
- [Versterk de digitale infrastructuur](#) van jouw organisatie. Ga in gesprek met de CISO over bedrijfsonderdelen die interessant zijn voor statelijke actoren en welke maatregelen je kan treffen om impact te minimaliseren. Maak je medewerkers hiervan bewust.
- Wees op de hoogte van diasporagemeenschappen in jouw gemeente en verbeter je informatiepositie door een goed netwerk op te bouwen. Meld signalen, zoals intimidatie en bedreigingen bij politie.
- Gebruik [de communicatietoolkit OBI](#) om een bewustwordingscampagne voor inwoners te lanceren en medewerkers te informeren over de risico's van OBI.
- Herken [desinformatie](#) en handel hier actief op in samenwerking met communicatie.
- Werk aan bewustwording rondom dit thema in je interne organisatie. Organiseer bewustwordingssessies en dilemmatafels voor bestuurders en medewerkers.

Neem bij vragen of zorgen [contact op met de VAR](#) voor een gerichte doorverwijzing naar de juiste instanties.

Meer weten?

- [Rapport: Dreigingsbeeld statelijke actoren 2025](#)
- [Rapport: Dreigingslandschap Vitale Infrastructuur \(2025\)](#)
- [Diversen: AIVD-publicaties over Economische Veiligheid](#)
- [Diversen: Ongewenste buitenlandse inmenging](#)
- [Fenomeenanalyse: ongewenste buitenlandse inmenging](#)
- [Factsheet: Omgaan met desinformatie](#)
- [Rapport: Verdediging intern netwerk](#)
- [Rapport: Decentrale contacten met China](#)
- [Handreiking: Omgaan met misinformatie voor medeoverheden](#)